

Obsah

Úvodem.....	2
Hra v kostce	3
Motivace	4
1 Rodinný rozpočet	6
2 Zodpovědné rozhodování	8
3 Hotovostní placení	10
4 Banka	12
5 Platební karty.....	14
6 Tvorba ceny – nabídka/poptávka	16
7 Inflace	18
8 Zahranet	20
9 Typy spoření a investování	22
10 Typy úvěrů.....	24
11 Pojištění.....	26
12 Práva spotřebitele.....	28
Slavnost.....	31
Metodika 1 Zodpovědné rozhodování.....	33
Pracovní list 1a Zodpovědné rozhodování	36
Metodika 2 Hotovostní placení.....	40
Metodika 3 Banka.....	44
Metodika 4 Platební karty	46
Metodika 5 Tvorba ceny.....	50
Pracovní list 5a Tvorba ceny	53

Úvodem

Ačkoli se oblast finanční gramotnosti stala jedním z hlavních témat našich životů, je podle mnohých průzkumů znalost hospodaření s penězi, finančních produktů, služeb a jejich rizik u českých občanů stále varovně nízká. Příslušné spotřebitelské návyky je u mladých lidí potřeba tvořit již na základní škole, aby dokázali zodpovědně plánovat a řídit své finance a předcházeli ukvapeným rozhodnutím, která pak mohou nepřiměřeně zatížit jejich další život.

Za účelem rozšířit možnosti finančního vzdělávání v rámci základoškolské výuky Vám předkládáme komplexní program pro výuku finanční gramotnosti. Cílem projektové hry **Zahrada: Velká voda**, je zvýšit povědomí žáků základních škol a víceletých gymnázií o problematice řízení osobních financí a předat jim klíčové kompetence použitelné v každodenním životě.

Věřím, že Vám hra pomůže učinit finanční vzdělávání praktické a poutavější a žákům pomůže v přípravě na jejich ekonomicky aktivní život.

Lenka Petýrková
editor

Hra v kostce

Jedná se o komplexní výukový program finančního vzdělávání určený základním školám a víceletým gymnáziím, který je založený na metodě projektového vyučování. Jednotlivé herní aktivity spojuje společný příběh, ve kterém se třída rozdělená do pracovních skupin snaží zachránit sama sebe před povodní. Hra pomáhá rozvíjet klíčové kompetence, jako řešení problémů, komunikativnost, spolupráce v týmu atd.

Herní prostředí je situováno do staré opuštěné zahrady, kde ve zvláštní symbióze žijí nejrůznější rodiny bytostí, např. opuštěné hračky nebo oživé sochy. Žáci rozdělení do 3-5členných skupin se ve hře starají o konkrétní rodinu a její finanční potřeby.

Náplň hry tvoří dvanáct modulů, které je možné mezi sebou libovolně kombinovat a připravit tak vlastní učební plán. Každý modul odpovídá jednomu výukovému tématu (např. sestavování rodinného rozpočtu, bezhotovostní placení, typy úvěrů). Jednotlivé aktivity na sebe přímo nenavazují, ale všechny spojuje rámcový příběh a jednoduchá hra, v níž se jednotlivé skupiny žáků snaží vybudovat co největší plavidlo, aby se zachránily před potopou. Za plnění příslušných aktivit a úkolů dostávají žáci postupně části svého plavidla, aby mohli v případě velké vody v klidu odplout a odvézt s sebou co nejvíc svých věcí. Celá aktivita zabere jednu až dvanáct vyučovacích hodin, podle výběru učitele (ten i určuje, za co a jak velké části plavidla se žákům rozdají). Hru vyhrávají ty bytosti, které postaví celé nebo alespoň největší část plavidla.

Motivace

V zapadlém koutě města leží stará rozlehlá zahrada. V ní žije několik rodin – staré hračky, oživlé sochy nebo postavy z plakátu obývající poštovní schránku. Zahrada je od ruchu města oddělená zdí a život jejích obyvatel plynul klidně a spokojeně až do jednoho osudového dne...

Již druhý den bylo zataženo, poprchávalo a nad ránem se déšť proměnil v pořádný liják, který snad neměl mít konce. Urousaná tráva polehávala, na cestičkách rostly kaluže a stromy líně svésily mokré větve. Nikomu se do takového nečasu nechtělo ani vystrčit nos. Pan Pixl se bál, že by se mu mohly zkratovat baterky, panu Hračkovi by navlhly piliny a paní Lepilové obecně nedělalo vlhko dobře na pleť.

Všichni se nakonec sešli u Kumštýřů, sesedli se kolem hučících kamen a poslouchali, jak venku šumí déšť. Kolem poledního, když bouřka trochu polevila a paní Kumštýřová zrovna postavila na kamna velký hrnec s polévkou, přiletěl na návštěvu starý Havran. Oklepal si z peří vodu, zaklapal zobákem a přiskákal ke kamnům, aby se ohřál.

„Hrozná počasí,“ zavzdychal. „Jak začne být takhle vlhko, loupe mě v kostech. Takovou bouřku nepamatuju, a že já už pamatuju hodně!“ Starý děda Šrot, klimbající v křesle u kamen, na chvíličku zamžoural, když uslyšel cosi o vzpomínání na staré časy, ale hned zase usnul. „To určitě nevěští nic dobrého,“ krákal dál Havran, „počasí je rok od roku čím dál tím víc bláznivější, jako by měl co nevidět nastat konec světa.“

„Ale prosím vás, strýčku Havrane,“ řekla paní Hračková, „je to jenom obyčejný déšť, žádný konec světa.“

„A až přestane pršet, půjdeme na potok pouštět lodičky,“ řekla nejmenší Hračka. Paní Hračková ji pohladila po hlavě a chtěla něco dodat, když vtom se zvenku ozvala strašlivá dunivá rána a země se zachvěla.

„Co to bylo?“ lekly se bytosti sborem.

„Konec světa,“ příkrčil se Havran. „Už je to tady...“ Všichni vyděšeně čekali, co se bude dít dál. Když se dlouho nic nedělo, osmělil se mladý Pixl a vykoukl ze dveří.

„Už skoro přestalo pršet,“ oznámil. „A svět je zdá se pořád na svém místě... I když... Páni, jak je možné, že je

v potoce tak málo vody?“ Opravdu, koryto potoka bylo skoro prázdné.

„Konec světa,“ řekl smutně Havran. „Takhle to začíná. Nejprve zmizí potok, pak stromy a nakonec nám nebe spadne na hlavu.“

„Nesmysl,“ řekl rázně pan Šrot. „Jestliže potok neteče, tak se něco muselo stát nahoře nad zahradou. Strýčku Havrane, co kdybyste se tam zaletěl podívat?“

Za čtvrt hodiny byl Havran zpátky.

„Hrůza! Tragédie!“ krákal a cpal se ohřát ke kamnům. „Nad zahradou se sesunul do potoka celý svah! Je z toho hotová přehrada, celé údolíčko je zatarasené.“

„To už nikdy nepoteče potok?“ chtěla vědět nejmenší Hračka.

„Přesně tak, přehrada všechnu vodu zachytí a bude tam jezero,“ řekl pan Šrot.

„Ale to je přece skvělé!“ zajásala Hračka. „Budeme se mít kam chodit koupat. Vidí, že budeme moct, mami, vždyť jsme přeci omyvatelné!“

„To vůbec není skvělé,“ mračil se pan Šrot. „Až se tam nashromáždí příliš mnoho vody, přehrada by se mohla protrhnout a zaplavit celou zahradu.“ Paní Lepilová zalomila rukama: „Ale vždyť to bychom se mohli rozmočit! A určitě by nám uplavaly všechny katalogy!“

„Přehradu prokopeme!“ probudil rozruch dědu Šrota. „Vyhloubíme odvodňovací kanál a potom použijeme dynamit. To bude snadné!“

Když o půl hodiny později stáli před závalem, už to vůbec snadné nevypadalo. Hromada vlhké hlíny a kamení se zdvihala výš, než kam sahala zeď kolem zahrady a s polní lopatkou dědy Šrota by ji neprokopali ani za sto let.

„Všichni se tu utopíme,“ zavzlykala paní Lepilová.

„Ale neutopíme,“ řekl pan Šrot. „Postavíme si loď, naložíme na ni všechny svoje věci a až ta velká voda přijde, prostě poplujeme s ní a nic se nám nestane.“

Podaří se obyvatelům zahrady zachránit se před potopou? Stihnou si postavit loď včas? Pokud jim s tím pomůžete, tak určitě ano.

1 Rodinný rozpočet

„Na stavbě lodi je nejdůležitější plán,“ řekl pan Kumštýř, vytáhl odkudsi velkou roli papíru a rozvinul ji po stole. „Bez podrobného nákresu, který je zároveň smělý, originální a důvtipný, se prostě nedá začít stavět.“ Natáhl se po tužce, a jak zdvihl ruce, role papíru se srolovala. Paní Kumštýřová vzápětí přispěchala na pomoc a jeden konec papíru zatížila vázou a druhý sklenicí s nakládanými okurkami.

„Do lodi hlavně nesmí téct,“ příkyvoval pan Šrot, „musí být bytelná, aby unesla všechny důležité věci, a musí mít výkonný motor.“ Pan Kumštýř začal něco kreslit, pan Šrot se mu chvíli díval přes rameno a pak vzal modrou tužku a začal do plánu připisovat svoje poznámky.

„Loď by měla být pohodlná,“ zvedl pan Hračka hlavu od knížky. „Kdo ví, jak dlouho potrvá, než voda opadne, a vy byste tam dali akorát samé cívky, drátky, hejblátka a udělátka a zapomněli na pohodlná křesla.“

Ozvalo se zaťukání na dveře a dovnitř ke Kumštýřům vrazila paní Lepilová, následovaná panem Lepilem, který nesl plnou náruč vystříhaných fotek.

„Myslím, že tohle by jako základ našeho plavidla mohlo postačit,“ řekla paní a ukazovala na obrázky. „Obzvláště tahle má nádherný profil přídě.“ Pan Šrot se podrbal na hlavě: „To vypadá, že každá rodina chce úplně jinou loď. My potřebujeme bytelnou, Kumštýřovi originální, Hračkovi pohodlnou, Lepilovi elegantní a Pixlovi digitální. Navíc se obávám, že postavit jedno plavidlo, které by uneslo všechny rodiny i s věcmi, stejně nedokážeme. Budeme si asi muset postavit každý vlastní loď.“

Paní Lepilová vylekaně spráskla ruce: „Postavit? Ale to my neumíme!“

„Já musím chodit do práce,“ řekl pan Hračka. „Nemám čas stavět nějaký vor.“

„Možná bychom si mohli loď koupit,“ navrhla paní Lepilová a začala se prohrabovat donesenými obrázky. „Třeba tahleta stojí jen stodvacet tisíc zlatých pecek.“

„Ale drahá,“ namítl nesměle pan Lepil, „kde bychom vzali stodvacet tisíc zlatých pecek?“

„Ušetříme je! Viděla jsem to tuhle v jednom časopise, to se prostě dává stranou část vydělaných peněz a pak se za ně koupí něco užitečného. Třeba auto, televize nebo loď.“

„To není špatný nápad. Zrušili bychom předplatné Kosmomolitanu, Vague a Světu lepidla a ušetřené peníze dali na loď.“

„Nikdy!“ zašermovala paní Lepilová rukama. „Vždyť pak bych neznala trendy nejnovější módy a chodila oblíbená naprosto neaktuálně! To by nešlo, co by si o mě lidé pomysleli!“

„Hm,“ udělal smutně pan Lepil. „Jenže když z našich platů každý měsíc zaplatíme časopisy, nájem, nůžky a lepidla, kurzy správného oblékání a kadeřníka, večeri v restauraci a výlet na puškvorcovou Riviéru, nezbyde nám víc než pár tisíc pecek, které bychom mohli dát na loď. To bychom spořili dvacet let.“

„Za dvacet let budeme dávno vyplavení. Musíme stavět rychle,“ řekl Kumštýř a cosi zuřivě kreslil, protože ho právě popadla inspirace.

„Postavit loď vlastníma rukama!“ zanaříkala ještě jednou paní Lepilová. „Nevím, jestli to dokážeme.“

„Já vám pomůžu,“ broukl pan Šrot. „Ovšem pokud budete souhlasit, že vám pod ten elegantní kryt nacpu pořádný motor.“

2 Zodpovědné rozhodování

U Hračků zaklepala na dveře Šrotovic dvojčata. Když paní Hračková otevřela, uviděla, že za sebou mají dvoukolák naložený spoustou nejrůznějších krámů.

„Dobrý den,“ řeklo o chlup hubenější dvojče. „prohledáváme sklepy a půdy, jestli by se tam nenašlo něco užitečného pro stavbu lodi.“

„To byste nevěřili, co všechno můžete mít doma a nevíte o tom,“ řeklo o dva chlupy hubenější dvojče. „U Kumštýřů měli tolik věcí, že by z toho mohli postavit lodě dvě.“

„Pojďte dál,“ řekla paní Hračková. „Na půdě už jsme dlouho neuklízeli, a kdyby se tam našlo něco užitečného, moc by nám to pomohlo.“ Dvojčata nechala dvoukolák stát přede dveřmi a vyrazila na půdu, následovaná paní Hračkovou.

„Jé, vy jste snad vyloupili drogérii!“

„To jsou čisticí prostředky na plyš,“ řekla paní Hračková. „Manžel jich spotřebuje hrozně moc a neustále kupuje nové a nové.“ Vzala do ruky jednu neotevřenou lahvičku, zamyslela se a zase ji postavila na místo. „Škoda, že nemá jednu oblíbenou značku.“

8 „Třeba by se ty prázdné lahvičky daly svázat a použít jako základ pro vor,“ navrhla dvojčata. „Jen počkejte, co ještě objevíme.“

Paní Hračková přikývla, odešla dolů zkontrolovat děti, a když se za chvíli vrátila, spatřila dvojčata, jak vytahují ven zbrusu nové červené kolo.

„Jejda,“ spráskla paní Hračková ruce. „Tohle kolo jsme loni k Vánocům koupili nejstarší Hračce, ale nelíbilo se jí. Už jsem na něj úplně zapomněla. To je skvělé, že jste ho našli.“

„Najdeme ještě spoustu věcí,“ slíbilo o dva chlupy hubenější dvojče. Když s hledáním skončili, byla paní Hračková bohatší o spoustu užitečných věcí, na které už zapomněla, a o ještě víc zbytečností, které se v domácnosti na nic nehodily, ale do lodi by se prý zabudovat daly.

Další zastávku udělala dvojčata u Pixlů.

„My tu žádné zbytečnosti nemáme,“ sdělil jim pan Pixl. „My si kupujeme jen potřebné věci a navíc tenhle displej ani sklep nemá. Chtěl jsem ho naprogramovat, ale pořád jsem se k tomu nedostal.“

„Tak to jste první rodina v zahradě, která si nikdy nepořádila žádný nesmysl.“ Pan Pixl přikývl, odešel a místo něj na zahradu vykoul mladý Pixl.

„Ale kdepak, taky tu máme krámy,“ prozradil dvojčatům spiklenecky. „Staré herní konzole a tak. Jen se pojdte podívat.“ Nepotřebné, utajené věci skladoval pan Pixl v malém kamrlíku v rohu displeje.

„Co na těch konzolích vlastně je?“ zamyslelo se o chlup hubenější dvojče a jednu zapnulo. Vzápětí se objevila postavička trochu podobná panu Pixlovi, ale o hodně širší.

„No tohle!“ pronesla řezavým hláskem a zamžourala na mladého Pixla. „Alespoň pozdravit bys mohl, prasynovče. A jak to stojíš? Narovnej se?“ Mladý Pixl se vylekaně postavil do pozoru. Postavička přikývla a nesouhlasně se zamračila na Šrotovic dvojčata: „A co si to sem vodiš za kamarády? Slušně vychovaný hoch by si domů žádné takové lidi vodit neměl. A vůbec, jak to, že nejsi ve škole? Kde máš tatínka?“

„V obýváku,“ pípl vylekaně mladý Pixl. Paní oživená ze staré konzole se prosmekla kolem překvapených dětí.

„Tys to vyvedl,“ zašeptal mladý Pixl. „To je pratetička. Tatínek ji pouští jenom jednou za rok, protože je úplně hrozná. Naštěstí už má staré baterie a nevydrží moc dlouho.“

„No tohle, co je to tu za nepořádek!“ linulo se mezitím z obýváku. „Teda vy tu domácnost ale vedete. A musím ti říct, milý Pixle, že ten přehoz vůbec, ale vůbec neladí s pohovkou. Proč si nekoupíte něco trochu víc do zelena?“

3 Hotovostní placení

„Už jde, už jde, už je tady!“ povykovaly malé Hračky a horempádem utíkaly ke Kumštýřům, kde už se mezitím sešly všechny rodiny a paní Kumštýřová se pokoušela současně vařit čaj, zamyšleně připisovat noty ke své nové skladbě a ještě dohlížet na synův úkol z matematiky. Chyběli jenom Šrotovi, kteří se jako obvykle museli jít podívat, s jakým vozem přijede Kupecká Krysa tentokrát. Starý děda Šrot pamatoval ještě doby, kdy jezdíval Šedivý Krysák, Krysa mu dělala pomocníčka a vozík jim tahalo ospalé morče. Morčata Krysa zaměstnávala pořád, ale teď jí jedno řídilo tahač s návěsem a druhé nosilo příruční pokladničku a katalog se zbožím.

„To jsme rádi, že jste zase tady,“ nabídla paní Kumštýřová Kupecké Kryse čaj.

„Moc dlouho se nezdržím,“ řekla Krysa, „prý vás to tu má brzo vyplavit.“

„Přehrada zatím drží,“ ujistil ji pan Hračka, „ale musíme si postavit lodě, abychom se zachránili, až ta velká vlna přijde.“

„Lodě,“ zamnula si Krysa vousky, „tak to bych tu pro vás možná něco měla.“ Mávla tlapkou a pospávající morče jí podalo katalog. „Nafukovací záchranné čluny, to je skvělá věc, ale mám na skladě už jen dva. Laminátová pádla. Vezu je sice pro kajakářský oddíl od Zelené tůně, ale když je prodám tady, můžu se stavit v loděnici U tří vrb a nějaká dokoupit.“

„Páni, U tří vrb,“ užasl mladý Kumštýř. „To je přece hrozně daleko, až za Řekou! Ale až s kapelou prorazíme, uspořádáme tam určitě turné.“

„Pádla by se nám všem určitě hodila, my si koupíme aspoň čtyři,“ přerušil synovo rozvažování pan Kumštýř.

„Výborně, tak to máme jedno pádlo za osm proutků... ech, pardon, to je špatný katalog.“

„Za proutky?“ podivil se mladý Kumštýř. „Ale těch roste u šrotiště spoustu, já skočím nějaké nařezat.“

„To nejsou opravdové proutky,“ zamračila se Kupecká Krysa, „to jsou peníze, měna od Vrbového hájku. Kajakáři zase platí v mušličkách, dvě mušličky za jeden proutek, a Borové království za zatáčkou má diamantové šišky, ale to je dost nanicovatá měna, jedna pecka dělá skoro šest set šišek, hrozně to tíží kapsy a Šnečí banka ve městě někdy šišky ani nebere.“

„Já myslela, že se všude platí zlatými peckami,“ vzdychla paní Hračková.

„Kdepak, každý stát má jinou měnu. U vás pecky vyrábí peckovna v Mokrokočkách, nemůžete si nabrat v srpnu pecky z třešně a jít s nimi zaplatit do obchodu, kdepak, kdyby peníze rostly na stromech, neměly by žádnou cenu. Ale zpátky k těm pádlům. Jedno pádlo po osmi proutcích, to je podle současného kurzu padesát pecek a čtyři pádla budou za dvě stě pecek.“

Pan Hračka se nešťastně zavrtěl: „Já bych si rád pádla taky koupil, jenže my zrovna nejsme moc při penězích.“

„S penězi je všechno jednodušší,“ podrbala se Krysa na hlavě, „ale co, můžeme ty pádla za něco vyměnit. Co máte?“ Pan Hračka bezradně pokrčil rameny, ale paní Hračkovou napadlo: „Mohli bychom vám dát to červené kolo, co na něm malá Hračka nechce jezdit.“ Krysa ale mávla tlapkou. „O kola teď vůbec není zájem. Nemáte tam něco jiného?“

„Vy chcete dát pryč to kolo?“ ožil mladý Pixl. „Já bych si ho vzal.“

„Klidně, ale čím zaplatíme Kryse?“

„Myslím, že byste na ten nákladák potřebovala pořádnou reklamu,“ napadlo pana Kumštýře. „Máte tam jen prázdnou plachtu, já bych vám ji pomaloval.“

„To se mi líbí,“ ožila Krysa. „Taková dobrá reklama udělá divy. Ujednáno.“

„No jo,“ vypadal pan Hračka ještě nešťastněji, „ale jak my zaplatíme?“

„Jednoduše,“ řekl pan Kumštýř. „Vy dáte kolo Pixlovům, mladý Pixl za to u nás poseká trávu a opraví stříšku nad altánkem, já za to pomaluji Kryse auto a Krysa vám dá pádla. To je přeci jednoduché, ne?“

„To je,“ souhlasila Krysa a zubila se, „ale s penězi by to bylo ještě jednodušší.“

4 Banka

Paní Lepilová se chystala do Šnečí banky, aby konečně založila rodině účet a dala na něj všechny vydělávané peníze, a strávila proto tři hodiny prohlížením katalogů, než konečně našla něco dostatečně slavnostního na sebe.

„Podívej na ten nádherný vzor!“ ukázala panu Lepilovi a vrhla se na katalog s nůžkami. „Tohle mi budou všichni závidět!“

„Moc pěkné,“ pochválil volbu pan Lepil. „Ale koukám, že jsou to nějaké cizokrajné peníze – smí se v něčem takovém vůbec do banky?“

„Jakpak by ne, banka a peníze, to jde přece k sobě. Hlavně nezapomeň, že pak jdeme do kina, lístky mám já,“ řekla, spěšně zacvakla kabelku a pospíchala do banky.

Šnečí banka paní Lepilovou okouzila. Věnoval se jí sám pan ředitel Šnek, všechno jí o účtu řekl a vysvětlil, převzal od ní peníze, aby je zavřel do trezoru a nakonec paní Lepilovou vyprovodil až ke dveřím.

„Úžasné, to je prostě úžasné. Dokonalý servis,“ rozplývala se paní Lepilová ještě před kinem, když v tom si uvědomila hroznou věc – zapomněla v bance kabelku i s lístky do kina! Poslala proto pana Lepila koupit nějaký popcorn a honem utíkala zpátky k bance, jenže ta už byla zamčená a zhasnutá.

„To je tragédie!“ zalomila paní Lepilová rukama a marně nakukovala temnými okny dovnitř. V bance bylo ticho a pusto, po chodníku také nikdo nešel, a tak se paní Lepilová odhodlala a proklouzla dovnitř škvírou pode dveřmi. Šlo to snadno, ani ta hezká bankovka, co si na sebe nalepila, se o nic nezadrhla.

Uvnitř temné banky se paní Lepilová tápavě vydala k přepážkám, a když svou kabelku nenašla, odvážně se pustila chodbami dál. Vtom za sebou zaslechla kroky a hlas pana Krčka, který tu dělal nočního hlídače.

„No tohle,“ funěl pan Krtek, „tady se válejí nějaké peníze,“ a popadl paní Pixlovou za ramena. Ta se hrůzou nemohla ani pohnout, natož pak vysvětlit krátkozrakému Krčkovi, jak se věci mají. Noční hlídač ji odnesl do trezoru a zamkl ji uvnitř.

Film už měl úvodní scénu dávno za sebou, pan Lepil nervózně uždíboval popcorn a paní Lepilová stále nikde. Vydal se proto k bance, kde ovšem nikdo nebyl. Po zuřivém boucháním na dveře mu přišel otevřít noční hlídač, jenže

ten popřel, že by paní Lepilovou viděl. Vylekaný pan Lepil se proto vydal do zahrady sehnat nějakou pomoc, která by mu ztracenou manželku našla.

Pozdě v noci stanul spolu s panem Pixlem a panem Šrotem opět přede dveřmi banky.

„Nejjednodušší by bylo, kdybychom vás šoupli škvírou pode dveřmi a vy se tam porozhlídnete,“ mýnil pan Šrot.

„Jenže tam je ten hlídač!“ děsil se pan Lepil. „A co když se taky ztratím?“

„Naštěstí nejste jediný, kdo je tu dvourozměrný,“ usmál se pan Pixl a už se soukal pode dveřmi do banky. Uvnitř byla tma, ale pan Pixl měl z počítačových her s temnými chodbami bohaté zkušenosti. I nočnímu hlídači se vyhnul, nebylo to o nic složitější, než utíkat před příšerkami v bludišti kolegy Pacmana. V kanceláři ředitele Šneka dokonce objevil kabelku paní Lepilové, jen paní Lepilová nikde nebyla.

Když se vrátil před banku, pan Šrot právě zpovídal pana Lepila a mánil z něj podrobnosti o cestě paní Lepilové do banky. Když se dostali až k bankovce, kterou si na sebe paní nalepila, pan Pixl radostně poskočil: „To je jasné! Jediné místo, kde jsem nebyl, je trezor, a jestli paní Lepilová vypadala jako bankovka, mohl ji tam někdo zavřít.“

„A zvládnete ten trezor otevřít?“ staral se pan Šrot.

„Nebojte, elektronika, to je moje!“

Za pět minut se už všichni radostně shledali na chodníku. Vysvobozená paní Lepilová a šťastný pan Lepil se objímali, radovali a vyprávěli si své zážitky, až nakonec zase zapomněli na kabelku a paní Lepilové nezbylo, než si ji druhý den jít vyzvednout přímo k panu Šnekovi.

5 Platební karty

Pan Kumštýř se vracel z města a vesele si pohvizdoval. Měl štěstí, podařilo se mu prodat hned tři obrazy a teď měl kapsy plné peněz. Možná by si měl konečně pořídit peněženku, napadlo ho, ale hned na to zapomněl a raději se vydal oklikou k přehradě, obhlédnout, kolik už se tam zadrželo vody a jestli náhodou nepraská.

Hliněná hráz, kterou vytvořil sesunutý svah, byla pořád na svém místě a jezírko už bylo pěkně veliké. Jestli pak se tam nastěhovaly nějaké ryby? Napadlo pana Kumštýře. Takové zátiší s rybami, to by mohl být skvělý námět pro obraz. Pojal bych to trochu abstraktně, možná maličko kubisticky, rybí oblast by se snoubila s ostrými úhly..., a jak tak dumal nad svým novým dílem, na mokré hlině mu podjela noha a pan Kumštýř sebou plácl do vody.

Vyjel. Voda byla studená, a co bylo horší, byla pořádně hluboká, takže nedosáhl nohama na dno a plavat nikdy moc neuměl.

„Pomóc!“ volal pan Kumštýř a plácal rukama, aby se udržel nad hladinou. Na vodě kolem něj plavaly bankovky z kapsy jeho kabátu.

Náhodou šel kolem na procházku pan Pixl a zaslechl křik. „Pan Kumštýř se topí!“ zavolal polekaně, ale držel se od vody dál. „Když já do vody nemůžu, zkratovaly by se mi baterky. Vydržte, doběhnu pro pomoc!“ a pelášil do zahrady. Ze všeho nejdřív narazil na pana Hračku, jak sedí na zápraží a čte si.

„Pan Kumštýř se topí!“ vykřikl pan Pixl. „Spadl do přehrady a topí se! Musíme ho vytáhnout.“

„No jo,“ řekl pan Hračka rozvázně a vstal z křesla, „jenže když se namočím, zvlhnou mi piliny a pak schnu tři dny. Musíme sehnat někoho jiného.“ Rozeběhli se k Lepilům.

„To nejde,“ řekla paní Lepilová, „mně by se úplně rozmočil obličej. Požádáme o pomoc pana Šrota, ten si určitě bude vědět rady.“

„Kumštýř se topí?“ řekl pan Šrot. „To ho musíme okamžitě zachránit! Jenže já bych zreznul, bude to chtít nějaký jeřáb, lana a kladkostroj... a co když se mezitím utopí?“

„Kdo se topí?“ šla kolem paní Kumštýřová a zaslechla poslední slova.

„Pan Kumštýř!“ vyhrkl Pixl. „Spadl do přehrady a topí se!“

Paní Kumštýřová vyděšeně vykřikla, na nic nečekala a rozeběhla se k přehradě. Ostatní se rychle vydali za ní.

Když tam doběhli, seděl už zmáčený Kumštýř na břehu – vytáhly ho malé Hračky, které jsou plastové a omyvatelné a do vody naskákaly bez obav.

„To jsem ráda, že ses mi neutopil,“ vrhla se mu radostně paní Kumštýřová kolem krku.

„Ale zato jsem utopil všechny peníze, které jsem dostal za obrazy,“ vzdychl Kumštýř. „Taková škoda!“

„Peníze se vydělají nové,“ utěšovala ho paní Kumštýřová. „Hlavní je, že jsi v pořádku.“

„Tak si na další výlety k vodě poříďte platební kartu,“ doporučil mu pan Pixl, šťastný, že všechno dobře dopadlo. „To je teď hrozná novinka, syn mi o tom vyprávěl. Všechny peníze dáte do banky a s sebou nosíte jen plastikovou kartičku, která se nerozmočí, a můžete s ní zaplatit, co chcete.“

„To je dobrý nápad,“ řekl pan Kumštýř. „Nemusel bych si pak vůbec kupovat tu peněženku.“

6 Tvorba ceny – nabídka/poptávka

Postavit loď vůbec nebylo snadné. Pan Lepil rozhodně nebyl na stavění lodí odborník a navíc mu každou chvíli chyběly nějaké komponenty. Vydal se proto na Krysákovu skládku, že by tam mohl levně sehnat nějaké igelitové plachty, aby jim do lodi neteklo. Možná to nebude elegantní a paní Lepilové se to nebude líbit, ale alespoň by to mohlo být funkční, jak s oblibou říkává pan Šrot.

„Jistě, pane, plachty jsou,“ uvítal ho Starej Krysák, „ale kapánek nám podražily. Jedna je teď čtyřicet pecek za kus.“

„Čtyřicet?“ zhrozil se pan Lepil. „Vždyť ještě před měsícem stály dvacet!“

„Ale to víte, pane, prší, všichni kupují plachty jako diví, musel jsem objednat dodávku až z Velkého Smetáku.“

„Že se nestydíte!“ rozzlobil se pan Lepil. „Všem prší do domů a vás nenapadne nic lepšího, než zdražit. To je...“ vzpomněl si na jeden oranžový leták, který mu tuhle spadl do schránky a kde se přesně o takových věcech psalo, „...to je nesolidární! Vyděláváte na neštěstí druhých. Měl byste ty plachty dávat zadarmo, když je všichni potřebují.“

„A co bych z toho asi tak měl?“ pousmál se Starej Krysák.

„Co byste z toho chtěl mít?“ zarazil se pan Lepil.

„Třeba... zisk?“

„No a to je právě ta hamižnost,“ chytil pan Lepil opět nit. „Nemůžete přece vydělávat na tom, že někomu jinému napršelo do domu.“

„Ale vážený pane, tak to vůbec není. Kdybych ty plachty nabízel za čtyřista, jistě, to by byla nehorázná hamižnost, ale čtyřicet je dobrá cena. Za čtyřicet si plachtu koupí každý, a když jsou teď plachty nedostatkové a žádané zboží, ještě rádi zaplatí. Podívejte se, třeba tady mám zahradní lehátka. O ty vůbec není zájem, když je zataženo, nikomu se nechce válet na lehátku a nechávat si pršet na nos, takže mi tu jen leží a reznou. Dávám je za třetinu, ale stejně na tom prodělám, takže pokud prodám plachty draž, nanejvýš tím dorovnáím ztrátu z lehátek.“ Pan Lepil nerozhodně nakrčil čelo.

„Ale stejně se mi to nelíbí,“ řekl. „Čtyřicet pecek za plachtu, to je moc. Radši půjdu do Bauhausu za město, je to sice daleko, ale určitě tam budou mít plachty levnější.“

„Přece byste nechodil takovou dálku jen kvůli plachtě,“ přitočil se k Lepilovi Starej Krysák. „Vždyť je to jen prachsprostý kus igelitu a vy jste můj vážený zákazník. Milý pane, že jste to vy, dám vám tu plachtu za pětadvacet. Podívejte, tady je jedna pěkná.“ Přicupital k hromádce zboží, chvíli se v něm přehraboval a pak vytáhl jednu složenou plachtu. „Pěkná, modrá, to je letos módní odstín.“ Pan Lepil se zaradoval. Módní odstín, to se bude manželce líbit.

„Ale jestli to máte na opravu lodi, tak to vám jenom plachta stačit nebude,“ říkal Krysák a dál se štrachal ve věcech. „Budete potřebovat ještě kus provázku, abyste to mohl připevnit, zrovna tu jedno vhodné klubičko mám... tady... je to za tři pecky, to je skoro zadarmo.“ Položil klubko na složenou plachtu, zamyslel se a přidal ještě jedno. „Radši vám dám dvě, kdyby vám jedno nestačilo, abyste sem nemusel chodit. Dvě jsou se slevou, za pět pecek.“ Pan Lepil poděkoval, protože koupit provázek ho vážně nenapadlo.

„Ale to ještě není všechno,“ vztyčil Krysák prst a skočil kamsi mezi řady zboží, jen se mu ocásek zavlnil. „Pro veleváženého zákazníka,“ funěl a supěl, jak něco těžkého táhl, „speciální nabídka, jedinečný, originální, víceúčelový slunečník!“ Vytáhl tu dlouhou věc na volné prostranství a prudce rozevřel. „V módním odstínu akvamarínu, jedinečně to ladí s tou plachtou, druhý takový vážně neseženete, a že jste to vy, dám vám ho za pouhých třicet pecek. Normálně stojí stopadesát, ale jak se na vás dívám, vy ho vyloženě potřebujete. Za slunce chrání před sluncem, v dešti před deštěm, při vhodném natočení po větru se dá použít jako plachta a ve složeném stavu slouží jako odstrkávací bidlo. Co vy na to? To je přesně ta věc, kterou na přídi své lodi nutně musíte mít.“ Pan Lepil si slunečník prohlédl a odsouhlasil, že se mu opravdu hodí a ladí s barvou igelitové plachty, což určitě nadchne paní Lepilovou.

Přece jen ten Krysák není takový vydřiduch, říkal si cestou domů spokojeně, když mi dal slevu na plachtu, provázek a dokonce i slunečník!

7 Inlace

„Hrůza, to je hrůza!“ krákal rozrušeně Havran, když přistál u záhonku begonií paní Hračkové.

„Copak je, strýčku, snad ne zase konec světa?“ zeptala se paní Hračková.

„Něco skoro tak strašného. Letěl jsem kolem Šnečí banky a zaslechl starého Šneka, jak říká, že tu řadí inflace. Prý to likviduje peníze! No jak vám říkám, je to hrůza.“

„Ale my máme ve Šnečí bance uložené peníze!“ vyděsila se paní Hračková. „Co když nám je ta inflace všechny sežere? Musím to říct honem manželovi!“

„Inflace?“ polekal se pan Hračka. „Co to je?“

„To já nevím,“ řekla paní Hračková, „ale prý to žere peníze a ohrožuje to Šnečí banku.“

„To bude asi něco jako mšice,“ usoudil pan Hračka. „Zjara se vyrojila spousta neřádstva. Někde tu byl sprej proti molům, ten s těma potvorama zatočí. Musíme přece svoje peníze ochránit!“

Před domem potkali pana Šrota. Byl vyzbrojený kosou a tvářil se bojovně, za ním se pajdal děda Šrot s polní lopatkou a vojenskou čapkou na hlavě.

„Už jste to slyšeli?“ ptal se Šrot. „Na banku útočí inflace! Nikdy jsem to sice neviděl, ale to bude něco jako liška. Seknu to, propíchnu a bude pokoj.“

„Možná jich bude víc,“ mínil děda Šrot. „Takový je nejlepší zahnat do kouta a udělat s nima krátkej proces. Však ona ty potvůrky přejde chuť na naše peníze!“

„Hlavně si musíme pospíšit,“ mínil pan Hračka a vyrazil k bance. Doufal, že se svým sprejem bude proti inflaci co platný. U východu ze zahrady potkali pana Lepila.

„Honem pojďte s námi,“ vyzvali ho, „naše peníze v bance prý chce sežrat inflace!“

„Inflace?“ zamyslel se pan Lepil. „To znám,“ řekl, přestože vůbec netušil, o čem je řeč. „To jsou takové jako mušky. Tuhle jsem viděl v jednom časopise plácačku na inflace, počkejte na mě, hned si ji vystřihnu!“

„Já myslím, že to bude něco většího a nebezpečnějšího,“ zamračil se pan Šrot a potěžkal svou kosou.

Cestou k bance se dohadovali, jak se asi s inflací bojuje, jestli to nebude moc těžký protivník a jak se asi panu Šnekovi daří banku bránit, takže je hrozně překvapilo, že u banky se vůbec nic neděje.

„Možná už jdeme pozdě!“ vylekal se pan Šrot. „Možná už inflace všechny peníze sežrala!“

Vpadli do banky, připraveni zaútočit na cokoliv od mušky po lišku, a k smrti vyděsili mladou zaječici za přepážkou, která si zrovna pudrovala nos.

„Pomóc, lupiči!“ vypískla a honem se schovala.

„Stát ani hnout!“ vykřikl Chrobák, který banku hlídal.

„Ale my nejsme lupiči,“ ohradil se překvapeně pan Šrot. „My jdeme bránit svoje peníze před inflací. Starý Havran říkal, že nám chce sežrat úspory.“

„Před inflací?“ Zaječice nejprve vystrčila špičky uší, potom vykoukla nad přepážku celá a dlouho si návštěvníky prohlížela. „Já zavolám pana ředitele,“ řekla, zamrkala dlouhými řasami a odběhla.

„Tady zřejmě došlo k nedorozumění, pánové,“ přišel za okamžik ředitel Šnek. „Inflace tu sice je, ale rozhodně se s ní nedá bojovat ani kosou ani plácačkou na mouchy.“

„Jak to?“ chtěl vědět pan Hračka.

8 Zahranet

„Tak, a teď se dívejte,“ řekl mladý Pixl dramaticky a všichni v místnosti zadrželi dech. Pixl slavnostně stiskl klávesu. „Tady to je. Celý svět máme na dosah ruky. Tohle je zahranet.“ Všichni udělali sborově Ách, i když vlastně nikdo pořádně nerozuměl, co že si to mladý Pixl pořídil za novinku.

„Je to vážně skvělá věc a je tam úplně všechno. Můžu si přes to povídat s kamarády, číst si noviny, dívat se na věci, které se staly až za Řekou. Dá se přes to nakupovat, a co je nejlepší, fakt to ví úplně všechno. Když tady sem takhle napíšu LOĎ, tak mi to prostě řekne, jak taková loď vypadá a jak se staví. Podívejte.“

„No ne,“ vydechla užasle paní Lepilová, „tam je víc obrázků, než kolik nám kdy přišlo ve všech katalozích dohromady. A když se toho zeptám na módní trendy na příští jaro, taky mi je to řekne?“

„Určitě. A můžete si rovnou i nějaký ten model koupit.“

„To mi přijde divné. Vždyť sedíme u tebe doma, to mám snad strkat peníze do vašeho displeje nebo co?“ divila se paní Lepilová.

„Ale kdepak, na to jsou takové zahranetové obchody a do nich se prostě jen opíše číslo z vaší platební karty.“

„To je vážně takhle jednoduché? Ukaž, já si to hned vyzkouším,“ hrnula se paní Lepilová ke klávesnici.

„A já se pak chci podívat, jestli to nezná nějaké nové kuchařské recepty,“ hlásila se paní Hračková.

„Já chci napsat Míšovi z naší kapely,“ řadil se do fronty mladý Kumštýř.

„Mě by hlavně zajímalo, co ten tvůj zahranet ví o stavbě lodí,“ dumal pan Šrot.

Všichni si zahranetu užívali, až jednoho dne pan Lepil s překvapením zjistil, že na účtu nemá žádné, ale vůbec žádné peníze.

„Drahá,“ zeptal se paní Lepilové, „tys něco nakupovala?“

„Jen pár drobností přes zahranet. Všiml sis tohohle úžasného laku na nehty? Je až z Francie.“

„Já myslel něco většího,“ řekl pan Lepil. „Něco, co by stálo tak těch třicet tisíc pecek, co jsme měli na účtu a už nemáme.“

„Nic takového jsem nekupovala,“ ohradila se paní Lepilová. „Velké věci na loď kupuješ ty. Moment,“ zarazila se. „To chceš říct, že nemáme peníze? Že se nám ztratily peníze?“

„Vypadá to tak,“ přiznal pan Lepil.

„Ale já nakupovala jen přes zahranet – určitě za to může ten Pixlovic vynález! Mně to bylo hnedka podezřelé.“

„Přece by nám Pixlovi nekradli peníze...“ namítl pan Lepil, ale stejně se vydal k sousedům zjistit, co se děje.

Mladý Pixl vyslechl jejich podezření s vážnou tváří.

„O tom už jsem slyšel,“ řekl. „Tátovi od Ťutínka, co s ním chodím do třídy, se stalo něco podobného. Nakoupil si něco na zahranetu a pak mu zmizely peníze.“

„Zahranet krade!“ vykřikla paní Lepilová. „Měl bys ho okamžitě zlikvidovat, než vás taky obere o všechny peníze.“

„Zahranet nic nedělá,“ opravil ji mladý Pixl. „Zahranet vytvářejí lidé, a když se na zahranet připojí zloději, tak přes něj kradou. Na jaké stránce jste to posledně nakupovala?“ Paní Lepilová chvíli přemýšlela a pak našla stránku, kde nabízeli super levné lodičky od Gucciho. „Stály polovičku než kdekoliv jinde,“ vzdychla nešťastně.

„Já se na to podívám,“ řekl mladý Pixl a ponořil se do displeje. Za chvíli se objevil a usmíval se: „To bylo jednoduché. Tahle stránka patří nějakému Čmelákovvi z Fuchsiové ulice tady ve městě. Zřejmě je to ten zloděj.“

„Jdeme na něj a dáme mu co proto!“ vykasal si pan Lepil bojovně rukávy.

„Asi bych na něj raději zavolala policii,“ usoudila paní Lepilová. „Co myslíš,“ obrátila se na mladého Pixla, „přijdou mi ty lodičky od Gucciho, když mě stály pětkrát víc než kdekoliv jinde?“

9 Typy spoření a investování

Paní Kumštýřová si vyšla po ránu na procházku zahradou a zjistila, že ve staré budce u tří lísek se někdo ubytoval.

„Jé, dobrý den, já jsem se sem přistěhovala,“ pozdravila obyvatelka budky. „Já jsem Plšice, moc ráda vás poznávám. Nevadí, že tady budu bydlet? Je to tu krásné a tiché místo, jak jsem šla kolem, hned jsem si to tu zamilovala.“

„Dobrý den,“ pozdravila paní Kumštýřová. „Klidně tu můžete zůstat, místa je tu dost. Jsem ráda, že se vám zahrada líbí. Přijďte odpoledne na mátový čaj, ať se seznámíte i s ostatními.“

Odpoledne se všichni sešli u Kumštýřovic altánku, zvědaví na nového obyvatele. Plšice se se všemi pozdravila, vychválila mátový čaj i koláčky paní Hračkové a mluvila a mluvila.

„Hlavně ta nádrž nad zahradou, ta je báječná,“ říkala. „Bude tam koupaliště, že jo? To bude skvělé. Já mám totiž výborný plán, napadl mě hned, jak jsem to tu uviděla. To je ideální místo na koupaliště a u správného koupaliště musí být stánek se zmrzlinou a tady na zahradě by se určitě skvěle dařilo jahodám. Takže by bylo výborné tu jahody pěstovat a dělat z nich zmrzlinu a pak jí na koupališti prodávat.“

„To je moc hezký plán,“ řekl pan Šrot, „ale má jednu vadu. Ta přehrada nejspíš nevydrží, protrhne se a celou zahradu zaplaví.“

„Ale vydrží,“ namítla Plšice. „Já už takovou přehradu viděla a vydrží, bude tam skvělé koupaliště a já u něj budu prodávat zmrzlinu.“ Pan Šrot pokrčil rameny a dál už nic neřekl.

O několik dní později potkala paní Kumštýřová Plšici, jak u své budky ryje lopatkou dědy Šrota malé políčko.

„Tady budou ty jahody,“ sdělila jí Plšice. „Mají tu hezky sluníčko z jihu. Máte ráda jahody? Já je miluju. Napadlo mě, že by se mohly kombinovat s vaší mátou. Taková mátovo-jahodová zmrzlina, to je přeci originální nápad.“

„To ano,“ souhlasila paní Kumštýřová.

„Taky si myslím,“ přikývla Plšice a protáhla si záda. „Jenom je škoda, že nemám víc peněz. Koupila bych si daleko víc sazenic a měla mnohem víc jahod. Nechtěla byste do mého podniku zainvestovat?“

„Zainvestovat?“

„Jako vložit peníze. Vy mi přispějete na sazenice, já budu mít víc jahod a víc zmrzliny a vydělám víc peněz a pak se s vámi o ty peníze rozdělím. Určitě na tom vyděláme obě, to koupaliště bude zlatý důl.“

„Já nevím,“ váhala paní Kumštýřová. „Co když se ta přehrada přece jen protrhne?“

„Ale neprotrhne, proč by se měla protrhnout?“

Za pár dní obdivovala Plšice pana Šrota, který zrovna stavěl svou loď.

„Teda, vy jste tak šikovný,“ žasla Plšice. „S touhle krásnou lodí budete moct vozit zákazníky po koupališti a vydělávat spousty peněz. Tak si říkám, že byste mi možná mohl pomoci se zmrzlinostrojem.“

„S čím?“ přestal pan Šrot utahovat šroubek a zadíval se na Plšici.

„No přece se strojem na zmrzlinu. Zasadím jahody, budu z nich vyrábět zmrzlinu a prodávat na koupališti. Vydělám spoustu peněz, akorát potřebuji pořídit zmrzlinostroj. Neuměl byste něco takového sestrojít? Já nemám dost peněz, abych si něco takového koupila, ale kdybyste mi takový stroj postavil, já bych vám ho pak zaplatila později, až bych byla hrozně bohatá z toho prodeje zmrzliny. Co vy na to, to je přece dobrá nabídka, ne?“

„Skvělá,“ řekl pan Šrot a slezl po žebříku ze svého korábu na zem. „Jenže co když se ta přehrada protrhne a koupaliště nebude?“

„Vy se všichni pořád strachujete,“ řekla Plšice. „To se neprotrhne.“

„A co když jo? Potom to utopí jahody i zmrzlinostroj a nebudete mít nic. Co kdybyste zkusila s tou investicí trochu počkat?“

„Počkat? Ale teď je ta nejlepší doba na zasazení jahod, to nemůže počkat.“

„Počkejte klidně celý rok. Když přehrada vydrží, můžete si tam otevřít zmrzlinový stánek, když nevydrží, aspoň o nic nepřijdete.“

„Hmmm,“ dlouze se zamyslela Plšice. „A vážně si myslíte, že se to protrhne? To by mohla být super podívaná! Vlastně bych mohla tu zmrzlinu nakoupit v obchodě a zřídít si stánek nahoře na kopci a prodávat ji lidem, co se přijdou podívat na potopu. To je skvělý nápad!“

10 Typy úvěrů

„A je to,“ dotáhl pan Hračka poslední šroubek a pochválil se, jak mu jde práce od ruky. Loď už byla skoro hotová a poslední vylepšení byl nápad pana Šrota. Hračkovi se báli, že by jim do plavidla mohlo téct a tak jim pan Šrot poradil, ať si pořídí čerpadlo. Vytáhne všechnu vodu, která by vám do podpalubí nějakou škvírou natekla, a rozhodně se neutopíte, ujišťoval je. Stroj byl krásný, lesklý, a dělali ho na zakázku Kovařící.

„Moc pěkné čerpadlo jsi koupila, maminko,“ pochválil pan Hračka paní Hračkovou. Ta jenom mlčky přikývla.

„Jsi nějaká smutná,“ staral se pan Hračka.

„To nic. Jenom se bojím té velké vody,“ řekla paní Hračková a rychle odešla do domu.

Druhý den dopoledne, krátce poté, co pan Hračka odešel do práce, vešel do zahrady Veverčák a klátivým krokem zamířil přímo k Hračkovici domu. Chvilí jen tak okouněl a pak zabušil na dveře. Paní Hračková uvnitř leknutím nadskočila a otevřela dveře jen na maličkou škvírku.

„Posílá mě pan Ropušák, paninko,“ zakřičel Veverčák. „Že mu nesplácíte úvěr a to se nedělá.“

„Nic mu splácet nebudu,“ křikla zevnitř paní Hračková. „Takové nehorázné úroky, o tom vůbec nebyla řeč. Vždyť bych si za to mohla koupit čtyři čerpadla!“

„Jenže půjčka je půjčka,“ trval na svém Veverčák, „a platit se musí. A když nebudete platit, přijde na vás exekutor a zabaví vám celou tu vaši hračkárnu!“

„Co je to tu za křik?“ rozlehl se zahradou hlas pana Kumštýře. „Co tady děláte u paní Hračkové?“

„Ale nic,“ změřil Veverčák svoji výšku s Kumštýřovou a rozhodl se vyklidit pole. „Jen jsem šel tak náhodou kolem.“ A byl tentam.

„Co se to tu stalo?“ zeptal se pan Kumštýř. Paní Hračková mu otevřela dveře a pak se rozplakala: „Když já si u Ropušáka půjčila peníze na to čerpadlo. Kovařící si řekli víc, než jsem čekala, a přece jsem jim nemohla říct, že tolik nemáme!“ vzlykala. „Ropušák se nabídl, že mi pomůže, že prý první týden nemusím nic platit a pak jen takové maličké splátečky, a pak si řekl o strašně velké úroky, a když jsem

nezaplatila, poslal za mnou tady tohohle. Že mi zabaví dům!“

„Ale no tak, neplačte,“ utěšoval ji pan Kumštýř. „To se určitě vyřeší. Ropušák je pěkný zloděj, řekneme to policii a ta už si to s ním i tím jeho pizizubem vyřídí. A Kovařící vám mohli dát čerpadlo na splátky. Nám dělali tu krásnou kotvu podle mého nákresu a taky jim ji splácíme. Určitě to udělají i pro vás.“

„Myslíte?“ vzhledla paní Hračková a utřela si slzy.

„Určitě,“ řekl pan Kumštýř. „Než se pan Hračka vrátí z práce, bude všechno v pořádku.“

A taky že bylo.

11 Pojištění

„Už zase prší,“ postěžoval si pan Šrot a zavřel velký barevný deštník, který mu k svátku dali Hračkovi. „Myslím, že bychom tu loď měli naložit ještě dnes, tohle ta přehrada dlouho nevydrží.“

„Pan Kumštýř jí byl kontrolovat ráno a říká, že ještě neprosakuje,“ řekla paní Šrotová a šťourala se šroubovákem v šicím stroji. „Ale podle Havrana se protrhne co nevidět. Asi vážně začnem po obědě nakládat, bude lepší žít několik dní napůl doma, napůl na lodi, než se pak nechat překvapit.“ Povzdychla si. „Stejně se bojím, že se nám nepovede naložit úplně všechno, i když je ta loď tak velká.“

„Neboj, nějak to zvládneme,“ ujistil ji pan Šrot a šel postavit na kávu.

Odpoledne, zrovna když na loď umístili pátý šicí stroj ze sbírky paní Šrotové, přihopkal po cestičce Kosák s uhlazeným peřím, naleštěným zobákem a kufříkem.

„Dobrý den, vidím, že se chystáte na velkou potopu!“ zahlaholil. „To jdu právě včas, abych vám pomohl.“

„To je skvělé,“ zaradoval se pan Šrot. „Můžete mi podat tamto klubko drátů?“

„Tak jsem to nemyslel,“ zakabonil se Kosák, „měl jsem na mysli méně fyzickou, zato však významnější pomoc. Jak jsem se dozvěděl, očekáváte tu živelní katastrofu nebyvalého rozsahu. Zamysleli jste se ovšem nad tím, co by se stalo, kdyby se ta přehrada protrhla právě teď?“

„Asi by nás to vyplavilo. Ale pan Kumštýř a strýček Havran ji pravidelně sledují a ještě je to v pořádku.“

„Nikdy nevíte dne ani hodiny,“ zdvihl Kosák varovně prst. „Kdyby to přišlo právě teď, spláchne to celou vaši domácnost a co? Nebudete mít vůbec nic. Je vůbec váš dům pojištěný? Ne? To jsem si mohl myslet. Pojistka je jedinečný způsob, jak se ochránit i před takovými nenadálými pohromami, jaká se teď na vás řítí.“

„Jako že by pojistka zastavila přívalovou vlnu?“ zeptal se pan Šrot.

„To ne, ale pojišťovna by vám vyplatila peníze a mohli byste si pořídit nový dům nebo alespoň jeho vybavení. Pojdte se podívat, mám tu několik smluv, určitě najdeme takovou, která by vám mohla vyhovovat.“

Pán a paní Šrotovi se s Kosákem usadili ke stolu v obýváku a Kosák začal vytahovat jeden papír za druhým: „Ale přívalová vlna, to není všechno,“ říkal. „Máte tu krásné ovocné stromy, pomysleli jste na krupobití? Když se pojistíte, pojišťovna vám zaplatí škodu. A co takový úder blesku a následný požár? S naší pojišťovnou to není žádný problém. Nebo je tu riziko krádeže, máte tu spoustu krásných věcí, kterých by jistě bylo škoda.“

„To určitě,“ souhlasila paní Šrotová. Děda Šrot, pospávající v křesle, nakrátko pootevřel jedno oko, prohlédl si pojišťovacího agenta a zase oko zavřel.

„Zahradě hrozí i jiná nebezpečí, jaká si ani neumíte představit,“ pokračoval Kosák. „Co třeba takový nálet žravých kobylek? Podle statistik by dokázaly vaši zahradu ohlodat za tři minuty a dvanáct vteřin! Ovšem za pouhých padesát pecek měsíčně budete před takovou pohromou chráněni. A dále tu máme katastrofy kosmického rozsahu. Věděli jste, že podle statistik dopadne na povrch Země meteorit každé tři roky? Co kdyby příště dopadl právě sem? S naší protimeteoritickou pojistkou za pouhých třicet pecek měsíčně se už nemusíte bát. A už jsem vám tu rovnou zaškrtl životní pojištění, to je naprostá samozřejmost...“

Děda Šrot se v křesle protáhl a hlasitě zív, jako by se právě probudil. „Pojištění?“ zopakoval po Kosákovi. „O pojištění mám jednu skvělou historku. Znal jsem jednoho chlapíka a ten měl pojištěné auto úplně proti všemu. Úplně všemu, říkal mi, a ukazoval mi dlouhatánskej seznam, na kterém bylo napsané kde co, včetně pojistky proti rozšlápnutí dinosaurem. Ta pojistka ho stála hrozný peníze, ale říkal, no co, aspoň jsem pojištěnej úplně proti všemu. A pak mu jednou spadla na auto větev a rozbila mu okýnko, a co byste řekli – proti pádu větve to auto pojištěný nebylo!“

„Ehmm...“ udělal Kosák, začepýřil se a paní Šrotová měla pocit, že kolem zobáku trochu zrudnul. „Možná by ta vaše pojistka nemusela být až tak komplikovaná,“ řekl, smetl všechny papíry do kufříku a vyndal jeden jediný list. „Možná bychom mohli začít běžnou pojistkou proti potopě.“

12 Práva spotřebitele

„Už začíná prosakovat,“ řekl Havran a přistál na okraji loďky pana Šrota. „Je tam trhlina, že bych do ní strčil prst. Přejde to už brzo.“ Přešlápl, poškrábal se na hlavě a protáhl si křídla. „A už mě nikam lítat neposílejte, už jsem z toho celej rozlámanej.“

„Klidně tu zůstaňte,“ řekl pan Šrot. „Dám znamení ostatním, aby se připravili.“ Vyklonil se z loďky ven, kde na trávě stála plavidla dalších rodin, a zamával modrým šátkem, což znamenalo Připravte se.

Na kopečku, odkud bylo dobře vidět na přehradu a zahradu, už byla spousta lidí a pořád chodili další a další. Byl tam filmařský štáb SuprTV a stánek Plšice, která prodávala zmrzlinu a levné dalekohledy. O kousek vedle stál tým StarWarsGame, který zapůjčil Pixlovům silové pole na ochranu před zkratem a chtěl záběr potopy použít jako skvělou reklamou.

„Už se to valí!“ vykřikl najednou pan Kumštýř, který všechno sledoval silným dalekohledem. Vzápětí to byla jasné i bez Šrotova praporku – z dále se ozývalo temné dunění a rachocení, země se chvěla a nad zahradou se objevila stěna špinavě hnědé vody.

28 „Držte se!“ vykřikl pan Šrot a celá jeho rodina se v lodi pevně něčeho chytla. Havran zamával křídly a nakonec se rozhodl, že ve vzduchu to přece jen bude bezpečnější. Voda povalila zeď kolem zahrady, vyvrátila starou nemocnou hrušeň a pak se vrhla na čekající lodě.

První nadzdvihla ozdobné Kumštýřovic plavidlo, rozhoupala ho a párkrát s ním otočila kolem dokola. Paní Kumštýřová pištěla jako na kolotoči. Hned potom se zdvihla polstrovaná loď rodiny Hračkových, za ní elegantní plavidlo Lepilových a už byla řada na Šrotových. Vlny zabušily do kovového trupu, popostrčily ho a pak už loď zdvihly a unášely po proudu. Jako poslední vypluli Pixlovic, silové pole kolem jejich křižníku světélkovalo a televizní tým na kopci povykoval tak nadšeně, že to bylo slyšet i přes hukot vody.

„Plujeme, hurá!“ volali všichni. Povodňová vlna je odnesla ze zahrady a unášela dál korytem potoka.

„To jsem zvědavá, kde skončíme,“ vyhlížela paní Šrotová přes zábradlí, když tu si všimla, že na ně divoce

mává pan Hračka. Pan Šrot nahodil motor, zatočil kormidlem a za chvíli už pluli bok po boku s Hračkovic lodí.

„Copak se děje?“

„Potápíme se! To čerpadlo ne a ne naskočit a dole už je spousta vody.“

„Hned se na to podívám. Jdu k vám,“ řekl pan Šrot, a než mu v tom stihla paní Šrotová zabránit, přeskočil z jedné kymácející se lodi na druhou.

„Je to jasné,“ vynořil se o chvíli později z podpalubí. „Je vadná jedna součástka, to se tedy Kovařící moc nevyznamenal.“

„Co budeme dělat?“ zeptal se pan Hračka.

„Budeme to reklamovat a Kovařící to musí okamžitě opravit,“ mínil pan Šrot.

„Jenže jak, když jsme na vodě?“

Vtom nad nimi zakroužil Havran a zjevně přemýšlel, na kterou z lodí si má sednout. „Co to tu vyvádíte?“ krákal. „Hrajete si na piráty?“

„Strýčku Havrane, musíte nám pomoci,“ řekl pan Šrot. „Paní Hračková, máte smlouvu od toho čerpadla? Díky. Havrane, prosím, musíte okamžitě zaletět za Kovařící, ať hnedka vyřídí tuhle reklamaci a pošlou nám tuhle součástku,“ přičmáral poznámku na okraj smlouvy a podal ji Havranovi. „A pospěšte si, jinak se Hračkovic loď potopí.“

„Co když to nestihne?“ strachovala se paní Hračková.

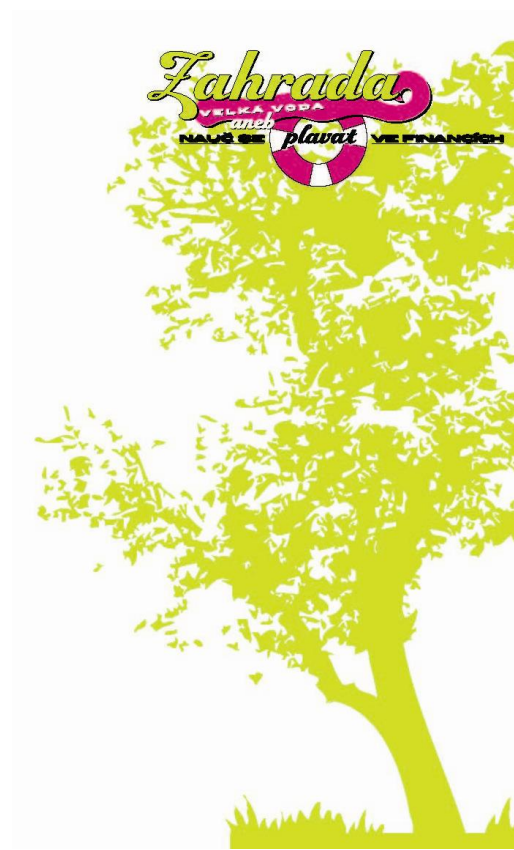
„Naše loď vás uveze,“ řekl pan Šrot a hned zavolal na paní Šrotovou, aby s lodí přikormidlovala ještě o kousek blíž, že jí podá přes zábradlí malé Hračky. Děti pištěly, to nejmenší strachy a to největší nadšením, ale brzo se ocitly v bezpečí Šrotovic plavidla. Hned za nimi přešplhala paní Hračková a pan Hračka se rozhodl, že bude čekat na Havrana.

„Je to moje loď a můj majetek,“ řekl. „Na utíkání máme ještě času dost.“ Naklonil se přes zábradlí a sledoval, jak se zpěněná voda valí stále výš a výš. V podpalubí už bylo vody po pás, když se konečně objevil Havran, za usilovného mávání dosedl vyčerpaně na loď a předal panu Šrotovi požadovanou součástku. Ten se vzápětí ponořil do zatopeného podpalubí.

Po nekonečné minutě se konečně ozvalo zabafání čerpadla a loďka se začala nadlehčovat. Pan Šrot vylezl na palubu za nadšeného potlesku.

„Tak, a teď budu potřebovat olejničku,“ řekl, „jinak tohle dobrodružství odskáču strašlivou rzí,“ a přeskočil na palubu svojí lodi, jako by takovéhle věci dělal každý den.

Slavnost

Paní Hračková vynesla na trávník před domem posledních pár zabahněných talířů, utřela si ruce do zástěry a čekala, až jí malé Hračky přinesou z potoka vodu, aby mohla nádobí alespoň trochu opláchnout. Ve studni byla spousta bahna, ale potok tekł novým korytem čistý a děti už od rána s vřískotem pobíhaly po zahradě a zkoumaly známá místa, která se s povodní úplně proměnila.

„Našli jsme rybičku!“ přiběhla nejstarší Hračka, Šrotovic dvojčata v gumácích jí pomáhala nést těžký kýbl vody, „byla sama v takovém jezírku, tak jsme ji pustily do potoka.“

„To je dobře,“ pochválila ji paní Hračková a začala umývat nádobí. Měla pěkný výhled na Lepilovic schránku, který dřív stínila stará hrušeň, a na všech křovinách v susedovic okolí byly přikolíčkované listy papíru, knihy a katalogy. Lehký větřík s nimi pohlával sem a tam.

Pan Hračka s funěním vyvalil na zápraží velký ušák nacucaný vodou, protáhl se a pak se rozhodl, že už toho vyklízení bylo dost a vydal se podívat ke Kumštýřům. Ti vytáhli ze svého altánku všechny stoly a lavice, rozložili je v místech, kde mívala paní Kumštýřová záhonky a vršili na ně zachráněné věci určené k uschnutí.

31

„Dáte si studený mátový čaj?“ uvítala ho paní Kumštýřová. „V tomhle vedru přijde vhod a mátě ta povodeň jediné prospěla.“ Pan Hračka poděkoval a ještě víc se rozzářil, když spatřil široké proutěné křesílko.

„Klidně si sedněte,“ sledoval směr jeho pohledu pan Kumštýř. „Na mě je stejně moc široké a hluboké.“ Panu Hračkovi bylo křeslo akorát. Pochutnával si na mátovém čaji, když v tom ho něco napadlo: „Našel jsem doma při vyklízení ve sklepě pár lahví rybízového vína, počkejte, já vám přinesu na ochutnání!“

Vrátil se nejenom s vínem, ale i s paní Hračkovou, která v čerstvě umyté míse nesla kopy borůvek.

„Potkala jsem Plšici, podniká teď s lesními plody,“ řekla. „Mohly bychom zadělat na koláč,“ navrhla paní Kumštýřové.

„S drobenkou,“ upřesnil pan Kumštýř mlsně. Z domku vyběhl mladý Kumštýř, v ruce nesl svoji oblíbenou kytaru a za výkřiku „Hurá!“ vyskočil na jednu lavici. „Kytara to přežila!“ sděloval nadšeně. „Já ji zapomněl vzít s sebou na

loď, ale je v pořádku!“ Samou radostí zahrál pár akordů. „Mohli bychom uspořádat mejdan,“ navrhl.

„To už tak trochu vlastně pořádáme,“ mínil pan Hračka a rozléval do hrníčků a sklenic rybízové víno. Lepilovi donesli velký akvamarínový slunečník, děti dovalily z koutu zahrady obrovský gril, který zřejmě přinesla povodňová vlna, a pan Šrot v něm nakonec úspěšně rozdělal oheň. Když paní Kumštýřová s paní Hračkovou přinesly mísy borůvkového koláče s drobenkou, sklidily bouřlivý potlesk.

Nakonec dorazil i pan Pixl, který musel svůj obytný displej dát do servisu a bydlel na palubě své lodi, kterou mu do zahrady dovezli stěhováci.

„S tím silovým polem se dají dělat bezva efekty,“ sliboval. „Jen počkejte, až se setmí.“ Pak přijal kus borůvkového koláče a sklenku vína, zaposlouchal se do hudby, kterou vyluzoval mladý Kumštýř s kamarády, a povídal si s ostatními dlouho a dlouho do noci.

Život na zahradě se zase vracel do starých kolejí a všechno bylo tak, jak má být.

Metodika 1 Zodpovědné rozhodování

Cíl hodiny: Žáci dokážou vyjmenovat důležitá kritéria pro uskutečňování výdajů v domácím rozpočtu a s ohledem na ně a na základě analýzy vlastních preferencí učiní zodpovědné finanční rozhodnutí. Žáci zhodnotí své nákupní chování a stereotypy a popíší chování zodpovědného spotřebitele.

Klíčové kompetence: kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence občanské

Vazba na RVP: Člověk a společnost – výchova k občanství, Matematika a její aplikace, Člověk a svět práce

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Hospodaření domácnosti

Metodický postup:

Představte žákům téma hodiny a přečtěte si společně motivační článek 2 Zodpovědné rozhodování – viz strana 8.

Rozdělte žáky do pracovních skupin podle bytostí, rozdejte jim pracovní listy (stačí jeden do skupiny) a zadejte práci na úkolu 1a.

Zkontrolujte společně výsledky.

Výdaje pravidelné jsou

a. Úhrada nájmu a ostatních služeb spojených s bydlením ve výši 10 500 pecek v „Kramářovic vile“.

g. Průměrná měsíční útrata za jídlo 7 000 pecek.

i. Splátka lesomobilu 4 500 pecek.

k. Úhrada Zahranetu a Zahrafonu 3 500 pecek.

m. Úhrada pojištění za dům, auto a životní pojištění pana Kramáře 2 000 pecek.

o. Měsíční rodinné výdaje na zahradní hromadnou dopravu 2 200 pecek.

p. Tvorba rezervy na nenadálé výdaje 3 500 pecek.

Zadejte žákům práci na úkolu 1b. Po 5-10 minutách nechte jednotlivé skupiny prezentovat svá rozhodnutí.

Jedno správné řešení u tohoto úkolu neexistuje, preference žáků se budou lišit. Důležité je dodržet vyrovnanost rozpočtu a dále sledovat, zda výběr jednotlivých položek výdajů není krátkozraký – zda žáci ve svých odůvodněních berou ohled na budoucí stav.

Nakonec s žáky zhodnoťte podstatu úkolu 1:

Jaká kritéria jsou důležitá při rozhodování o uskutečňování výdajů v domácím rozpočtu?

- 1) *Uspokojení základních životních potřeb – bydlení, hygiena, jídlo, základní vzdělání.*
- 2) *Uspokojování dalších, ne nezbytných potřeb (výdaje na další vzdělávání, výdaje spojené s dopravou, výdaje na koníčky).*
- 3) *Užitek a užítost příslušné věci/služby (jaký užitek věc/služba přinese do budoucnosti? Jak často a jak dlouho ve srovnání s ostatními bude věc/služba používána? Ovlivní další příjmy a výdaje?).*
- 4) *Radost z nové věci/příjemný pocit z přijaté služby (používání internetu, kadeřník, zahradník).*
- 5) *Atd.*

34

Dále požádejte zástupce z každého týmu, aby nahlas přečetl jeden citát rodiny Kramářů o tom, jak se rozhodují při nakupování.

Následně s žáky diskutujte:

- Čím se řídíte, když si jdete vybrat (a) potraviny, (b) oblečení, (c) mobil/MP3?, (d) sportovní vybavení, (e) hračku?
 - Značkou? Zkušeností? Tím, co jste viděli v reklamě? Berete ohled na to, jaké mají složení/z jakého jsou materiálu? V jaké zemi byly vyrobeny? V kolika plastech a papírech jsou zabalené? Zda s daným výrobkem už máte zkušenost?
 - Co to znamená „poměr cena – kvalita“?

Zadejte vypracování úkolu 2b. Jednotlivým skupinám přiřadte pokaždé jiný druh výrobku, pro který mají doporučení sestavit. Inspirovat se můžete v možnostech (a)-(e) z předchozí otázky.

Domácí úkoly:

- 1) Zadejte žákům, aby si za domácí úkol připravili seznam čtyř věcí, které si někdy v minulosti koupili, ale dnes vůbec nepoužívají. Ať napíší, kdy a jak je získali, jak dlouho je mají doma, aniž by na ně sáhli, a ať navrhnou zodpovědné řešení, co s věcmi udělat, když jsou pro ně vlastně už nepotřebné (dát je potřebným, odvézt do sběrného dvora, zrecyklovat, prodat). Pozn. Řešení musí být naprosto konkrétní, např. darování hračky tomu a tomu domovu dětí nebo odvoz haraburdí to sběrného dvora na té a té adrese.

V úkolu zhodnoťte především míru odpovědnosti u zvoleného řešení a dále uvádění konkrétních údajů podle zadání. Mimořádnou známku/plus/body do soutěže může dostat žák, který s alespoň dvěma nepotřebnými věcmi naloží zodpovědně podle svého návrhu a přinese o své činnosti důkaz (fotografii, potvrzení).

- 2) Zadejte žákům, aby v jakémkoliv článku na internetu, v novinách nebo v knize našli slovo marnotratnost (marnotratný). Ať zkopírují část textu, v kterém se nachází, a podle kontextu napíší vlastními slovy na pět řádků definici, co slovo znamená.

V úkolu hodnoťte dostupnost zdroje (tištěné publikace budou lépe hodnocené než elektronické, které jsou lépe dosažitelné) a preciznost definice.

Pracovní list 1a Zodpovědné rozhodování

Úkol č. 1: Zodpovědné finanční rozhodování v domácnosti

Co je nutným výdajem a co ne? Co potřebujeme více než jiné?

Na následujících řádcích najdete výdaje, které má rodina Kramářů z vedlejší zahrady „možnost“ příští měsíc uskutečnit. Pomozte jim sestavit žebříček priorit, tj. nejrozumnější pořadí pro úhrady uvedených výdajů.

Úkol č. 1a: Zakroužkujte v následujícím výčtu výdaje nutné, tj. pravidelné výdaje, které musí Kramářovi každý měsíc zaplatit, aby měli kde bydlet, co jíst atd.

Úkol č. 1b:

Do tabulky přepište výdaje pravidelné nutné, které jste označili v minulém úkolu a sečtěte je. Kolik mají Kramářovi na další útraty? Rozdělte zbytek peněz mezi možné nepravidelné výdaje, aby byl rozpočet vyrovnaný a svůj výběr pečlivě zdůvodněte. Dobře si promyslete, jaký důsledek budou mít všechny výdaje v budoucnosti.

Kramářovi mají měsíční příjmy ve výši 42 000 pecek.

Kramářovi musí/mohou příští měsíc zaplatit následující:

- a. Úhrada nájmu a ostatních služeb spojených s bydlením ve výši 10 500 pecek v „Kramářovic vile“.
- b. Úhrada školného (10 000 pecek měsíčně po dobu 6 měsíců) pro nejstaršího syna na Vyšší odborné vetešnické. Jakmile syn dostuduje, bude domů měsíčně nosit o 2 000 pecek víc.
- c. Rodinné vstupné na filmový festival zahradních dokumentů 1 400 pecek.
- d. Koupě nových sportovních bot za 2 800 pecek pro dceru Kramářovou, která závodně běhá atletiku. Pokud dcera vyhraje příští závod, dostane od Zahradního atletického svazu jednorázovou odměnu 5 000 pecek.
- e. Koupě popelnic na tříděný odpad za 800 pecek. Kramářovi se dozvěděli od Skládkových, že když budou třídit odpad, nebudou muset platit tři popelnice, ale jen jednu. Měsíční platba za jednu popelnici je 150 pecek.
- f. Koupě nového odrážedla pro nejmenšího Kramáře 1 100 pecek.
- g. Průměrná měsíční útrata za jídlo 7 000 pecek.
- h. Koupě nové dýmky pro pana Kramáře 800 pecek.
- i. Splátka lesomobilu 4 500 pecek.
- j. Úhrada zálohy na dovolenou 5 500 pecek.
- k. Úhrada Zahranetu a Zahrafonu 3 500 pecek.
- l. Pravidelné měsíční návštěvy paní Kramářové u kadeřnice a týdenní na manikúře, které vyjdou na 1 700 pecek. Paní Kramářová je číšnice v Baru u Zlomené větve, když dobře vypadá, dostává větší dýška.
- m. Úhrada pojištění za dům, auto a životní pojištění pana Kramáře 2 000 pecek.
- n. Nákup semen na výsadbu zeleniny za 2 500 pecek. Sklizeň vlastní zeleniny ušetří Kramářům třetinu výdajů za jídlo.
 - o. Měsíční rodinné výdaje na zahradní hromadnou dopravu 2 200 pecek.
 - p. Tvorba rezervy na nenadálé výdaje 3 500 pecek.
 - q. Permanentka na měsíční rodinný vstup do Hlavního muzea harampádí s novou expozicí Pro kutily za 1 300 pecek, kde by Kramářovi mohli najít zajímavou inspiraci, co vlastnoručně vyrábět ze zásob krámů, co mají doma, a následně prodávat, aby si přivydělali.

Příjem			42 000 Kč
Popis výdaje			Výše
Výdaje nutné (pravidelné)			
Mezisoučet			
Další možné výdaje	Popis výdaje	Zdůvodnění	Výše
Konečný součet			

38

Úkol č. 2: Nákupní chování

Podle čeho nakupujete? Co je důležité – kvalita, cena, značka, složení, místo výroby, atraktivnost obalu, reklama nebo předchozí zkušenost?

Úkol č. 2a: Přečtěte si, co říkají Kramářovi o tom, jak nakupují, a diskutujte s učitelem o svých zkušenostech s nakupováním.

Já vždycky koukám na značku, mám vyzkoušené Bike a Atletas, vím, že mi od nich boty i oblečení vydrží dlouho. Na cenu rozhodně nekoukám, důležitá je kvalita... Stejně to platí naši, hihi.

Vendula Kramářová, sportovkyně, 15 let

Koukám hlavně na to, aby věci byly vyrobené u nás v zahradě. Řemeslníky si zvu taky od nás z plácku, znám je a vím, co od nich můžu čekat. Co je z domova, to se počítá.

otec Břetislav Kramář, obchodník, 50 let

Všechno, co si chci koupit, nejdřív prodiskutuju s kámošema. Kouknu taky na Zahranet, jak se věci hodnotí a jaký zkušenosti s nima mají jiní.

Spytihněv Kramář, maturant, 19 let

Mám nejradši citronádu od Kyselů za rohem. Je na ní v Zahravizi pořád super reklama a je k ní vždycky ve speciálním třpytivém obalu přibalená hračka.

Špunt Kramář, předškolák, 6 let

Oblečení si nakupuji každé dva měsíce, to víte, musím to v práci pořád měnit, abych nevypadala stejně a neokoukala se zákazníkům. Moc nedbám na kvalitu, hlavně, aby to bylo levné, že se to třpytí a vypadám dobře. Stejně to unosím jen párkrát. Nejlepší zkušenost mám z trhu, kam dvakrát do měsíce přiletí Brouchodníci, vždycky totiž mají plné stánky levného zboží ze severních zahrad.

*matka Vendelína Kramářová, číšnice v Baru u
Zlomené větve, 43 let*

Úkol č. 2b: Sestavte seznam 5 doporučení pro zodpovědného spotřebitele:

1.
2.
3.
4.
5.

Metodika 2 Hotovostní placení

Cíl hodiny: Žáci znají historii a různé funkce peněz, rozumí pojmům barterový obchod a měna, dokážou dobře popsat české mince a umí si poradit v neobvyklých situacích při manipulaci s penězi.

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů

Vazba na RVP: Člověk a společnost – dějepis a výchova k občanství

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Peníze

Pomůcky: příběh, podle počtu žáků nakopírované papíry A5 s úvodní větou „Všechno to začalo, když jsme si četli příběh o Zahradě.“, pytlík s českými mincemi (popř. prezentace s obrázky českých mincí), kvíz

Metodický postup:

Diskutujte s žáky o následujících pojmech: peníze, barterový obchod a měna.

Motivační otázky:

- Co jsou to peníze a proč a jak vznikly?
- Jak se platilo dříve, když peníze nebyly?
- Platí se ve všech státech stejnými „penězi“? Co je to měna?

Vysvětlení pojmů:

PENÍZE

Když mluví o penězích ekonomové, definují je jako všechno, co lze obecně akceptovat jako platidlo za zboží nebo služby nebo jako splátku dluhu.

Peníze mají několik funkcí: (1) jsou prostředkem směny (aby se nemuselo vyměňovat zboží za zboží, používáme peníze – všeobecně přijímané platidlo), (2) používají se jako zúčtovací jednotka (kolik co stojí vyjadřujeme v penězích a ne např. v počtu bochníků chleba) a (3) jsou uchovatelem hodnoty (peníze si můžeme schovat (uspořít) a platit s nimi až za rok, nezkaží se, ani neztratí hodnotu).

BARTEROVÝ OBCHOD neboli *naturální směna* znamená, že se při nákupu nesměňuje zboží za peníze, ale zboží za zboží. Při barterovém obchodě se tedy nezapouje všeobecně přijímaný prostředek směny (např. peníze nebo zlato).

Barterové obchody mají svůj původ v historii, rozvíjely se především v koloniální éře – obchodovalo se s otroky, rumem, kávou... atd.

V současnosti se s barterovými obchody můžeme setkat v zemích s vysokou mírou inflace (tzv. hyperinflace). Peníze tam rychle ztrácejí svoji hodnotu – jeden den si za určitý obnos můžete koupit bochník chleba, další týden si za tu samou částku koupíte už jen čtvrtku. Obchody jsou z hlediska prodávajících tedy velmi ztrátové (za svoje zboží (služby) dostávají zaplacený bezcenné peníze znehodnocené hyperinflací), proto se dává přednost směně zboží za zboží.

MĚNA je druh peněz, kterým se platí v určitém státě nebo uskupení států: Česká republika – koruna česká, Evropská unie – euro, Spojené státy americké – dolar, Velká Británie – libra. Měna je stanovena v právním řádu daného státu a musí ji vydávat (tzv. emitovat) centrální instituce, např. koruna česká – Česká národní banka, euro – národní banky států eurozóny (států EU, kde se platí eurem).

Přečtěte si společně článek – viz strana 10 a zadejte žákům, aby si zapsali:

41

- 1) jaký barterový obchod bytosti ze Zahrady domluví a
- 2) jaké měny se v příběhu vyskytují; jakých měn si Kupecká Krysa cení a jaké naopak ráda nemá a proč?

Při rekapitulaci odpovědí hledejte paralely s reálným světem.

Aktivita: Kreativní psaní na pokračování aneb co najdeme na českých mincích

Počáteční otázky:

- Už víme, že bytosti v Zahradě používají zlaté pecky a že ve Vrbovém hájku se platí proutky. Víme také, že v u nás v České republice používáme koruny.

Kolik je v České republice platných bankovek a kolik mincí?

[bankovek: 6 – 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1 000 Kč, 2 000 Kč, 5 000 Kč a mincí: také 6 – 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč, 50 Kč]

Znají žáci dobře české mince?

Rozdělte třídu do skupin podle bytostí a rozdejte každému žákovi papír o velikosti A5, na kterém bude napsáno: „Všechno to začalo, když jsme si četli příběh o Zahradě.“ Připravte si pytlík se všemi druhy českých mincí (nebo prezentaci s obrázky všech českých mincí).

Cílem aktivity je napsat příběhy s odkazem na symboly na českých mincích. Každý žák bude mít na napsání části příběhu 2-3 minuty, po té pošle svůj papír sousedovi a převezme další od druhého souseda (papíry tak kolují vždy mezi žáky v rámci jedné skupiny bytostí a každý žák napíše na příslušný list jednu větu).

Celkem se papír předá 6x – podle počtu českých mincí.

Vyberte prvního žáka ze třídy (např. reprezentanta 1. skupiny bytostí), aby si z pytlíku vylovil jednu minci a tu spolužákům pečlivě popsal – jakou má hodnotu a barvu, co je na ní za obrázky... Jakmile dokončí popis, sedne si na své místo a žáci celé třídy mají za úkol za 2-3 minuty napsat kus příběhu, kde se bude vyskytovat co nejvíc slov spolužákova popisu. Po uplynutí času si žáci předají papíry (nebo mohou o jedno místo poposednout).

Dále vylosuje minci reprezentant 2. skupiny bytostí, popíše ji, celá třída napíše kus příběhu a opět se předají papíry... atd. Poslední minci popíše učitel a upozorní žáky, že by měli příběh smysluplně ukončit.

Na konci aktivity nechte každou skupinu bytostí vybrat jeden příběh a ten seberte. Ostatní příběhy si žáci přilepí na svůj plakát bytostí.

Vyhodnoťte 5 vybraných příběhů podle smyslu, nápaditosti, množství užitých slov popisujících mince, počtu pravopisných chyb atd., sestavte vítězné pořadí a nejlepší příběh oceňte příslušným počtem stavebních kamenů na plavidlo.

Domácí úkoly:

Zadejte žákům, aby si za domácí úkol vyplnili praktický kvíz.

Praktický kvíz

Jméno skupiny:

1. Co dělat se zničenou bankovkou
 - a. Má ji člověk povinnost od obchodníka přijmout?
 - b. Má ji obchodník povinnost přijmout od kupujícího?
2. Vyměňuje banka poškozené bankovky a mince? Podle jakých pravidel?
3. Kolik nejvíce mincí je obchodník povinen přijmout?
4. Kolik se smí nejvíc zaplatit v České republice zaplatit v hotovosti?
5. Co je to ochranný prvek na bankovce? Kolik jich české bankovky mají?
6. Když stojí zmrzlina v zahraničí 3 eura, kolik je to v přepočtu na české koruny?
7. Když stojí zmrzlina u nás 40 korun, kolik je to v přepočtu na eura?

Metodika 3 Banka

Cíl hodiny: Žáci dokážou založit vlastní bankovní účet, vyjmenují základní podmínky, kterých je dobré si všimnout při rozhodování o zřízení účtu. Vyzkouší si na vlastní kůži samostatné jednání ve finanční instituci.

Žáci dokážou vytvořit vlastní interaktivní prezentaci a představit ji třídě.

Klíčové kompetence: kompetence sociální a personální, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní

Vazba na RVP: Člověk a společnost – výchova k občanství, člověk a svět práce

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Finanční produkty

Pomůcky:

- pouze pro potřeby žáků na zpracování domácího úkolu: velké archy papíru pro vytvoření prezentace nebo čtvrtky A4, pastelky/tužky/fixy; nebo fotoaparát/kamera a počítač na vytvoření PowerPoint prezentace
- pro potřeby výuky: místo a prostředky na umístění velkých plakátů nebo šňůru na prádlo a kolíčky; nebo zařízení pro promítání; příběh

Metodický postup:

Týden nebo dva před hodinou zadejte žákům následující úkol:

„Chcete si sami založit bankovní účet. Domluvte se s členy své rodiny bytostí a vyrazte do banky na výzvědy. Připravte si dopředu otázky, které budete pracovníkům banky klást, smluvte si v bance termín, pokud je to nutné, a z banky si odnese všechny potřebné informace a dokumenty, tak abyste byli schopní spolužákům vyčerpávajícím způsobem vysvětlit, jak celý proces probíhá.

Zde jsou pomocné otázky:

- Kolik mi musí být, abych si založil/a účet?
- Jaké doklady s sebou k založení potřebuji?
- Jaký je poplatek za založení účtu/za vedení účtu? Jaké další?

- Když si budu na účtu spořit, jaké budu mít úroky?
- Dostanu k účtu platební kartu?
- Kolik minimálně peněz mi musí vždy na účtu ležet?
- Jaké typy účtů banka nabízí?

Všechno (přípravu, cestu do banky, návštěvu v bance, zpracování prezentace do školy) patřičně zdokumentujte – např. s fotoaparátem nebo kamerou, pokud máte tu možnost, pokud ne, můžete namalovat o svých radostech a strastech komiks. V rámci své rodiny vytvořte prezentaci (PowerPoint/videoreportáž/fotoreportáž nebo komiksovou reportáž např. na velkém archu papíru nebo malých obrázcích à la prádlo na šňůře) na maximálně 6 min o plnění svého úkolu. V prezentaci použijte i materiály, které jste získali v bance. Hlavní částí prezentace by měly být přesné a úplné informace o tom, jak si založit bankovní účet.“

Vlastní vyučovací hodina:

Nechte postupně všechny skupiny bytostí prezentovat své příběhy z banky a ptejte se:

- na zkušenosti s bankovními úředníky, a zda byl úkol složitý, popř. proč;
- co je na procesu nejvíce překvapilo
- zda uvažují o vytvoření účtu, jakého atd.

Po tom, co všichni představí své příběhy, nechte celou třídu hlasovat o nejkvalitnější prezentaci. V případě rovnosti bodů hlasujte o týmech se shodným umístěním znovu, opět celá třída, ale jen o příslušných týmech. Týmy mohou hlasovat samy pro sebe.

Pokud zbude čas, přečtěte si společně příběh – viz strana 12.

Domácí úkol:

Ať si žáci představí, že mají finanční poradnu. Za domácí úkol mají připravit leták o tom, podle čeho by se měl člověk rozhodovat, když si chce založit bankovní účet – nejedná se jen o podmínky účtu... Ale např. dochozí vzdálenost do banky, otevírací doba pobočky, dostupnost bankomatů atd.

Metodika 4 Platební karty

Cíl hodiny: Žáci popíší, jak vypadá platební karta a jaké bezpečnostní prvky obsahuje, znají dva základní druhy platebních karet – debetní a kreditní a dokážou vyjmenovat jejich hlavní rozdíly. Znají výhody a nevýhody platebních karet, jak s nimi bezpečně zacházet a jak se bránit proti zneužití.

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní

Vazba na RVP: Člověk a společnost – výchova k občanství

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Finanční produkty

Pomůcky: příběh, pastelky/fixy, čtvrtky A5, nůžky

Metodický postup:

Přečtete si společně příběh na straně 14.

Zadejte žákům, aby ve skupinách na papír o formátu A5 namalovali a popsali přední a zadní stranu své nové platební karty vydané pro hlavu rodiny příslušné skupiny bytostí. Ať žáci zkusí z paměti vymyslet, jaké všechny znaky a symboly platební karta mívá. Pojmenování na kartě ať žáci navrhnou podle fiktivního světa v Zahradě.

Po pár minutách žákům promítněte námi navrženou kartu a společně zhodnoťte, zda jejich obrázky obsahovaly všechny typické atributy. Pokud ne, ať chybějící dokreslí a následně obrázky připevní k plakátu své rodiny bytostí.

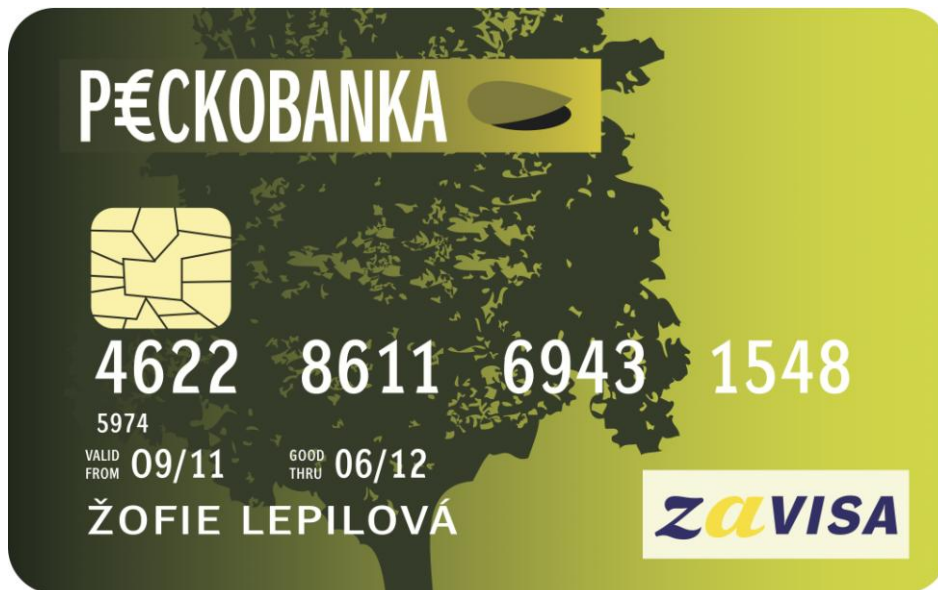
Popis karty

1. jméno banky nebo instituce, která kartu vydala (např. Zahrabanka/Peckobanka)
2. jméno karetní asociace – např. ZaVisa nebo MasterPecka
3. číslo karty
4. jméno majitele karty (Žofie Lepilová, František Kumštýř, Pankrác Pixel atd.)
5. platnost karty – odkdy dokdy lze kartou platit
6. čip – nosič dat, kde jsou ukrytá data o majiteli (jméno majitele, PIN, údaje k věrnostním programům atd.) – čip

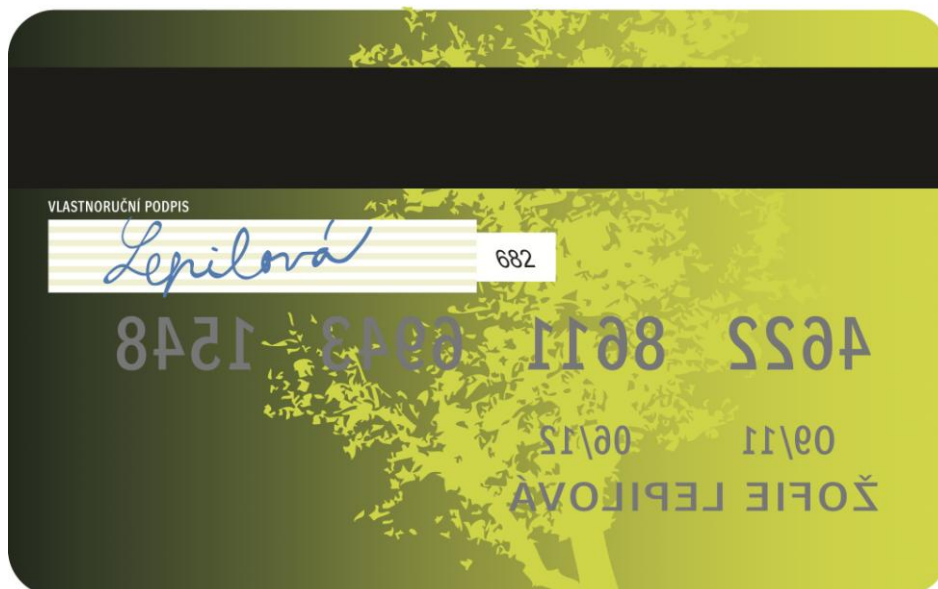

je technologicky modernější a bezpečnější „bratr“ magnetického proužku

7. magnetický proužek - nosič dat, kde jsou ukrytá data o majiteli (jméno majitele, PIN).
8. podpis majitele
9. CVV/CVC kód - dodatečný bezpečnostní prvek, zadává se při platbách na internetu jako další kontrola

47

V motivačním článku se hovořilo o jedné z výhod platebních karet, zadejte žákům, aby si nakreslili „šibenici“ a zkusili vymyslet další výhody a nevýhody (resp. nebezpečí) plastové placičky.

• po kapsách se nemusí nosit vysoké částky v hotovosti• plastová karta se nerozmočí• i když kartu někdo ukradne, nemusí to být tragédie – je chráněna PINem a podpisovým vzorem; když někdo ukradne peníze, už je asi nikdy neuvidíme• dá se používat v zahraničí – nemusíme měnit peníze, což stojí určité náklady, a když se platí kartou, máme lepší měnový kurz• prostředky uložené na účtu jsou vždycky k dispozici (s kartou můžeme zaplatit u prodávajícího nebo si vybrat peníze z bankomatu)• můžeme platit zboží přes internet• mohou být extra zdrojem peněz - s některými druhy karet lze nakupovat nebo vybírat hotovost na úvěr• na některé karty poskytují obchody slevy• karty nabízejí doplňková pojištění – při ztrátě karty (dají nám třeba na novou peněženku), cestovní pojištění atd.	• poplatky za vydání a vedení karty• můžeme ztratit kontrolu nad tím, jak utrácíme• díky možnosti půjčit si u některých karet se můžeme jednoduše dostat do dluhů• při ztrátě karty, když ji včas nezablokujeme, nám můžou ukradnout dost velkou sumu peněz• kartu mohou zneužít podvodníci, když zjistí PIN nebo CVV kód• všichni obchodníci platební karty nepřijímají (nebo pouze nad určitou sumu), v některých zemích si za použití platební karty účtují poplatky

Provedte krátký výklad o dvou hlavních druzích platebních karet: (1) debetní a (2) kreditní.

Rozdejte žákům letáky o obou druzích karet a nechte je svými slovy vysvětlit, která má jaké výhody.

*Při platbách nebo výběrech z bankomatů realizovaných pomocí **DEBETNÍ KARTY** čerpá člověk vlastní peníze. Ty jsou při použití buď okamžitě, nebo během několika dnů strženy ze zůstatku na účtu. Pokud nemáte na svém účtu dostatek finančních prostředků, není platba nebo výběr možná.*

KREDITNÍ KARTA je karta, při jejímž použití čerpá člověk úvěr (do určitého limitu, tzv. úvěrového limitu). Člověk s kreditní kartou může platit nebo vybírat hotovost i v případě, že nedisponuje dostatečnými prostředky na účtu. Úvěr musí být vždy v pravidelném termínu splácen, pokud není, banka si začne účtovat velmi vysoké úroky. V případě správného používání (tj. včasného splácení) může být kreditní karta velmi výhodný úvěrový nástroj.

Domácí úkol:

Zadejte skupině žáků (podle rodiny bytostí), aby v tisku nebo na internetu vyhledali článek o zneužití platební karty – buď konkrétní příklad nebo článek typu „desátero rad proti zneužití platební karty“. Dále ať podle článku připraví výstražný informační leták pro ostatní (o max. velikosti A4 – papír mohou přeložit, ostříhat, dolepovat výstřižky symbolů a obrázků, opatřit hesly, vlastními animacemi... atd.; fantazii se meze nekladou), který na příslušná nebezpečí při používání platební karty upozorní.

Metodika 5 Tvorba ceny

Cíl hodiny: Žáci popíší fungování trhu – princip nabídky a poptávky a znají základní způsoby, jak se tvoří ceny.

Klíčové kompetence: kompetence komunikativní, kompetence sociální a kompetence k řešení problémů

Vazba na RVP: Člověk a společnost – člověk a svět práce

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Peníze – tvorba ceny

Pomůcky: příběh, papíry A4 na vytvoření koulí k obchodování, bankovky zlaté pecky z deskové hry

Metodický postup:

Seznamte žáky s tématem hodiny a položte jim následující otázky:

- O čem jste naposledy slyšeli, že „to“ zdražilo nebo zlevnilo?
- Kdo a jak určuje, kolik co stojí?
- Kdo určuje, zda zboží zdraží nebo zlevní?
- Co to znamená, když v obchodě někdo něco „poptává“ a někdo něco „nabízí“?

Z poslední otázky společně odvodte definici nabídky a poptávky na trhu.

TRH

Na trhu se dříve scházeli lidé, přinášeli tam své výrobky a prodávali je za usmlouvanou cenu. V některých zemích, např. arabských, to tak dodnes funguje – cena není stanovena předem, ale prodávající a kupující se „hádají“ o ceně za zboží do té doby, než oběma přijde konečná částka přijatelná. Ekonomická definice trhu vychází z této tradice – trh je místem, kde dochází ke směně statků (zboží a služeb) za peníze – akorát místem už nemyslíme náves, ale např. celou Českou republiku, Evropskou unii nebo celý svět.

NABÍDKA

Nabídka je množství zboží, které chce obchodník prodat za stanovenou cenu. Každý obchodník rád vydělává, je tedy logické, že obchodník bude ochoten víc prodávat, pokud cena zboží bude stoupat.

POPTÁVKA

Poptávka je množství zboží, které je kupující ochoten koupit za stanovenou cenu. U kupujícího je to naopak – čím dražší zboží, tím méně je ochoten kupovat.

Nyní si částečně můžeme odpovědět na to, jak vznikají ceny: střetáváním nabídky a poptávky na trhu.

Rozdejte žákům pracovní listy, přečtěte si společně motivační příběh na straně 16 a požádejte, aby žáci při čtení doplnili úkol č. 1.

Nakonec proveďte s žáky **aktivitu na tvorbu ceny:**

Příprava na aktivitu: rozdejte polovině žáků ze třídy 4 bankovky po tisíci zlatých peckách a 2 po pěti tisících (cekem bude mít jeden žák 14 tisíc zlatých pecek). Druhá polovina třídy ať si vytvoří 3 papírové koule (např. zmačkáním papíru A4).

Variantní zadání úkolu:

A. Polovina třídy pracuje s papírovými koulemi a polovina s penězi. Žáci s koulemi si nechají v ruce jednu kouli, žáci s penězi mají k dispozici nejprve pouze 4 tisíce zlatých pecek. Během časového limitu 2 minut mají žáci s penězi za úkol co nejlevněji koupit co nejvíce papírových koulí a žáci s papírovými koulemi naopak prodat svou kouli co nejvýhodněji.

B. Polovina třídy pracuje s papírovými koulemi a polovina s penězi (vystřídejte skupiny, pokud jste s žáky prováděli i první úkol). Žáci s koulemi si nechají v ruce dvě koule, žáci s penězi mají k dispozici celých 14 tisíc zlatých pecek. Během časového limitu 2 minut mají žáci s penězi za úkol co nejlevněji koupit co nejvíce papírových koulí a žáci s papírovými koulemi naopak prodat své koule co nejvýhodněji.

Po vypršení časového limitu každého úkolu zhodnoťte se třídou výsledek: kdo dokázal koupit nejvíc koulí?, kdo prodejem vydělal nejvíc peněz?, jaké taktiky žáci používali?

Otázky a diskuze po splnění úkolů:

- Co by se dalo v reálném životě připodobnit ke koulím? Znáte nějaké zboží nebo službu, o kterou se u nás ještě „handluje“?
- Funguje tržní mechanismus (tj. nabídka a poptávka) v reálném životě? Koupili byste si např. svou oblíbenou sladkost, kdyby ji den ze dne zdražili na trojnásobek? A co byste dělali, kdyby ji naopak zlevnili o polovinu – koupíte si jí víc?
- Byli jste někdy v cizí zemi, kde se při prodeji smlouvá o cenu? Pokud ano, v jaké a jak prodej fungoval?

Domácí úkol:

52

Zadejte skupinám žáků, aby nákladovým způsobem přibližně spočítaly, jaká by měla být cena věci typické pro jejich rodinu bytostí, např.

- Pixlovi baterie,
- Lepilovi oboustrannou lepicí pásku,
- Šrotovi olej proti rzi,
- Hračkovi čokoládové tyčinky a
- Kumštýřovi vstupenky na koncerty.

„Nákladovým způsobem“ znamená, že se sečtou všechny náklady na výrobu (suroviny, materiál, lidská práce, energie atd. a přidá se marže obchodníka). Svůj propočet ať pak nalepí na plakát své rodiny.

Pracovní list 5a Tvorba ceny

1. Přečtěte si společně motivační článek a doplňte následující kvíz:

- A. Co poptává pan Lepil za zboží?
- B. S jakou počítal pan Lepil tržní cenou?
- C. Za kolik nabízí zboží Starej Krysák?
- D. Proč se cena změnila? Ve vysvětlení použijte odborné výrazy (nabídka a poptávka), které jste si vysvětlili na začátku hodiny.
- E. Na jaké konečné ceně se nakonec pan Lepil a Starej Krysák domluvili?
- F. Po čem poptávka podle Starýho Krysáka není? A proč?
- G. Zamyslete se nad tím, proč a za kolik Starej Krysák prodal panu Lepilovi slunečník. Při vysvětlení opět použijte znalosti o nabídce a poptávce ze začátku hodiny.

